

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 31-06 - 8005

Chișinău

„24” octombrie 2017

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.73 din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.843 din 23 octombrie 2017.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Justiției.

Anexe:

1. Hotărîrea Guvernului privind aprobarea proiectului de lege (în limba română – 1 filă și în limba rusă – 1 filă);
2. Proiectul de lege (în limba română – 12 file și în limba rusă – 14 file);
3. Nota informativă la proiectul de lege (5 file);
4. Raportul de expertiză al Centrului Național Anticorupție (3 file).

Secretar general al Guvernului

Lilia PALII

Ex.: E.Grosu
Tel.: 250-274

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>322</u>		
„ <u>24</u> ”	<u>10</u>	20 <u>17</u>
Ora		

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373-22-250104

Fax:
+ 373-22-242696

GVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr.843

din 23 octombrie 2017

Chișinău

Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Vladimir Cebotari

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****pentru modificarea și completarea unor acte legislative**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – La articolul 10 din Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 38-39, art. 280), cu modificările și completările ulterioare, alineatul (2) se modifică după cum urmează:

în dispoziție, textul „inclusiv notarii publici, executorii judecătorești, mediatorii și avocații” se substituie cu textul „inclusiv notarii, avocații, mediatorii, executorii judecătorești, experții judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreții și traducătorii, administratorii autorizați”;

litera a) va avea următorul cuprins:

„a) în cazul persoanelor fizice și al unităților, altele decât cele înregistrate de către organul înregistrării de stat, al notarilor, al executorilor judecătorești, al mediatorilor și al avocaților, al experților judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, al interpreților și traducătorilor, al administratorilor autorizați, să se înregistreze ca plătitor de prime de asigurare obligatorie de asistență medicală la agenția teritorială a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină în termen de o lună de la data eliberării deciziei de înregistrare, a atestatului de mediator, a licenței de notar, de executor judecătorească, de avocat sau de expert judiciar care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, a autorizației pentru activitatea de administrator autorizat, interpret și/sau traducător;”.

Art. II. – La articolul 5 alineatul (1) litera b) din Legea nr. 489-XIV din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 1-4, art. 2), cu modificările și completările ulterioare, textul „avocați, notari publici, executori judecătorești și mediatorii” se substituie cu textul „notari, avocați, mediatorii, executori judecătorești, experți judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreți și traducători, administratorii autorizați”.

Art. III. – Articolul 202¹⁰ din Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 1 ianuarie 2007), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

alineatele (4) și (11) se abrogă;

la alineatul (5), cuvintele „sau în ordonanță” se exclud.

Art. IV. – Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 18-19, art. 57), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 2, textul „asupra notarilor publici, avocaților, mediatorilor și executorilor judecătorești” se substituie cu textul „asupra notarilor, avocaților, mediatorilor, executorilor judecătorești, experților judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreților și traducătorilor, administratorilor autorizați”.

2. La articolul 3, în noțiunea de „angajator” textul „ inclusiv notar public, executor judecătoresc, mediator sau avocat” se substituie cu textul „inclusiv notar, avocat, mediator, executor judecătoresc, expert judiciar care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpret și traducător, administrator autorizat”.

3. Articolul 24 va avea următorul cuprins:

„**Art. 24.** – Unitățile și persoanele fizice, altele decât cele înregistrate de către organul înregistrării de stat, notarii, avocații, mediatorii, executorii judecătorești, experții judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreții și traducătorii, administratorii autorizați, se vor înregistra la agenția teritorială a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină în termen de o lună de la data eliberării deciziei de înregistrare, a atestatului de mediator, a licenței de notar, de executor judecătoresc, de avocat sau de expert judiciar care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, a autorizației pentru activitatea de administrator autorizat, interpret și/sau traducător.”

4. Anexa nr. 1:

la punctul 2, litera f) va avea următorul cuprins:

„f) persoanele angajate de notari, avocați, mediatorii, executorii judecătorești, experți judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreți și traducători, administratorii autorizați.”;

la punctul 3, textul „notarii publici, executorii judecătorești, mediatorii și avocații” se substituie cu textul „notarii, avocații, mediatorii, executorii judecătorești, experții judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreții și traducătorii, administratorii autorizați”.

5. Punctul 2 din anexa nr. 2 va avea următorul cuprins:

„2. Notarii, executorii judecătorești, mediatorii, avocații, experții judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreții, traducătorii și administratorii autorizați, indiferent de forma juridică de organizare a

activității, neangajați, care au obținut licență, autorizație sau atestat în modul stabilit de lege.”

Art. V. – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248-251, art. 699), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și completează după cum urmează:

1. Pe tot parcursul textului, cuvântul „expertiză”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „expertiză judiciară”, la forma gramaticală corespunzătoare.

2. La articolul 6:

punctul 12) va avea următorul cuprins:

„12) *expert judiciar* – persoană calificată care este abilitată, conform legii, să efectueze expertize și să formuleze concluzii în specialitatea în care este autorizată, cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, organismul și psihicul uman, și care este inclusă în Registrul de stat al experților judiciari;”

se completează cu punctele 12¹)-12⁵) cu următorul cuprins:

„12¹) *expertiză judiciară* – activitate de cercetare științifico-practică în cadrul procesului penal, în scopul aflării adevărului, prin efectuarea unor cercetări metodice, cu aplicarea de cunoștințe speciale și procedee tehnico-științifice pentru formularea unor concluzii argumentate cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, corpul și psihicul uman, ce pot servi drept probe într-un proces judiciar;

12²) *expertiză individuală* – expertiză judiciară efectuată de un singur expert judiciar în unul sau mai multe domenii de specializare a expertizei judiciare;

12³) *expertiză monospecializată* – expertiză judiciară ale cărei cercetări se efectuează cu aplicarea cunoștințelor dintr-un singur domeniu al științei, tehnicii sau dintr-un alt domeniu al activității umane;

12⁴) *expertiză de bază* – expertiză judiciară în care se efectuează volumul principal de examinări;

12⁵) *expertiză primară* – expertiză judiciară efectuată de către un expert judiciar sau de către o comisie de experți judiciari pentru prima dată, în cazul în care obiectul de cercetare nu a mai fost supus anterior, în cadrul unui proces, vreunei expertize de aceeași specializare”;

se completează cu punctul 28¹) cu următorul cuprins:

„28¹) *ordonator al expertizei judiciare* – instanță de judecată sau parte în procesul penal care are dreptul de a dispune, respectiv, de a solicita în mod independent efectuarea unei expertize judiciare.”

3. La articolul 57 alineatul (2) punctul 8), cuvintele „expertizei departamentale” se substituie cu cuvintele „expertizei judiciare”.

4. Pe tot parcursul articolului 87, după cuvintele „organul de urmărire penală”, la orice formă gramaticală, se introduce textul „, procurorul, organul de constatare”, la forma gramaticală corespunzătoare.

5. La articolul 88:

alineatul (3):

punctele 3) și 7) vor avea următorul cuprins:

„3) să se prezinte în fața ordonatorului expertizei judiciare pentru a da explicații cu privire la conținutul raportului de expertiză judiciară”;

„7) să comunice rezultatele expertizei judiciare doar ordonatorului acesteia”;

se completează cu punctele 10) și 11) cu următorul cuprins:

„10) să se opună și să nu admită vreo încercare de exercitare a influenței asupra sa în scopul întocmirii raportului de expertiză judiciară în favoarea unuia dintre participanții la proces sau în interesul altor persoane;

11) să informeze, în scris, în cazul în care s-a încercat exercitarea unei influențe asupra sa în circumstanțele prevăzute la pct. 10), conducătorul instituției publice de expertiză judiciară, ordonatorul expertizei judiciare sau, după caz, organul de urmărire penală, procurorul competent.”;

alineatul (5) se completează cu punctul 8) cu următorul cuprins:

„8) să ceară ordonatorului expertizei judiciare asigurarea securității sale în cazul în care există un pericol pentru viața sau sănătatea sa.”

6. La articolul 120, cuvântul „medico-legală” se substituie cu cuvântul „respectivă”.

7. La articolul 132¹¹, cuvintele „expertiză tehnică” se substituie cu textul „constatare tehnico-științifică sau, după caz, expertiză judiciară”.

8. Articolul 139 va avea următorul cuprins:

„Articolul 139. Condițiile efectuării constatării tehnico-științifice și medico-legale

(1) În cazul în care există pericol de dispariție a unor probe sau de modificare a unor situații de fapt și este necesară explicarea de urgență a unor fapte sau circumstanțe ale cauzei, procurorul, organul de urmărire penală, organul de constatare sau instanța de judecată poate folosi cunoștințele unui specialist, dispunând, la cererea părților, iar procurorul, organul de urmărire penală, organul de constatare și din oficiu, efectuarea constatării tehnico-științifice sau medico-legale.

(2) Constatarea tehnico-științifică și cea medico-legală pot fi efectuate și de către un expert judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari.”

9. Articolul 140:

pe tot parcursul textului, după cuvintele „organ de urmărire penală”, la orice formă gramaticală, se introduce textul „, procuror, organ de constatare”, la forma gramaticală corespunzătoare;

la alineatul (4), cuvântul „dispune” se substituie cu cuvântul „dispun”, iar cuvântul „cere” se substituie cu cuvântul „cer”.

10. Articolul 141:

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Organul de urmărire penală, procurorul, organul de constatare sau instanța de judecată informează părțile că au dreptul să ia cunoștință de raportul de constatare tehnico-științifică sau medico-legală, întocmind un proces-verbal în cazul exercitării acestui drept.”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Dacă se constată că raportul tehnico-științific ori medico-legal nu este complet sau concluziile acestuia nu sînt precise, se dispune efectuarea unei expertize judiciare.”;

la alineatul (3), după textul „organul de urmărire penală,” se introduce textul „procuror, organul de constatare,”.

11. Articolul 142:

la alineatul (1), după cuvintele „de către organul de urmărire penală”, în primul caz, se introduce textul „, procuror”, iar în al doilea caz – se introduc cuvintele „sau procuror”;

alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(2) Părțile, din inițiativă proprie și pe cont propriu, sînt în drept să înainteze instituției publice de expertiză judiciară/biroului de expertiză judiciară cerere despre efectuarea expertizei judiciare, prin intermediul organului de urmărire penală, procurorului sau instanței de judecată, pentru constatarea circumstanțelor care, în opinia lor, vor putea fi utilizate în apărarea intereselor lor. În acest caz, organul de urmărire penală, procurorul sau instanța de judecată este obligată să remită instituției publice de expertiză judiciară/biroului de expertiză judiciară materialele necesare efectuării expertizei judiciare. Raportul de expertiză judiciară întocmit la cererea părților se prezintă de către parte organului de urmărire penală, procurorului sau instanței de judecată, se anexează la materialele cauzei penale și urmează a fi apreciat în coroborare cu alte probe.

(3) Expertiza judiciară se efectuează de către expertul judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari. În cazul în care în Registrul de stat al experților judiciari nu sînt experți de specializarea necesară sau în cazul în care nu poate fi numit un alt expert judiciar din motive de incompatibilitate, în calitate de expert judiciar poate fi recunoscută ad-hoc o persoană competentă în specializarea solicitată pentru efectuarea expertizei judiciare.”

12. La articolul 143, alineatul (2) se abrogă.

13. Articolul 144:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) În cazul existenței temeiurilor, expertiza judiciară se dispune de către organul de urmărire penală sau procuror, prin ordonanță, precum și de către instanța de judecată, prin încheiere. În ordonanță sau în încheiere se indică: cine a inițiat numirea expertizei judiciare; temeiurile pentru care se dispune expertiza judiciară; obiectele, documentele și alte materiale prezentate expertului cu mențiunea când și în ce împrejurări au fost descoperite și ridicate; întrebările formulate expertului; denumirea instituției de expertiză judiciară; numele și prenumele expertului cărui i se pune în sarcină efectuarea expertizei judiciare.”;

la alineatul (3), după cuvintele „de către organul de urmărire penală” se introduce textul „, procuror sau instanța de judecată”.

14. Articolul 145:

alineatele (1) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(1) Organul de urmărire penală, procurorul sau instanța de judecată, în cazul în care dispune efectuarea expertizei judiciare, informează în scris părțile despre obiectul expertizei judiciare și întrebările la care expertul trebuie să dea răspunsuri și le explică că au dreptul de a face observații cu privire la aceste întrebări și de a cere modificarea sau completarea lor, precum și dreptul de a cere numirea a câte un expert pentru a participa la efectuarea expertizei judiciare.”;

„(3) După examinarea obiectelor și cererilor înaintate de părți, organul de urmărire penală, procurorul sau instanța de judecată informează expertul judiciar cu privire la noile circumstanțe ce implică efectuarea expertizei judiciare.”

15. Articolul 146:

la alineatul (1), după cuvintele „cu un grad sporit de complexitate” se introduc cuvintele „sau voluminoase”;

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Expertiza judiciară în comisie se dispune și în cazul în care expertizele efectuate anterior prezintă concluzii divergente. În cadrul expertizei judiciare în comisie pot fi formulate întrebări referitoare la cauzele divergențelor dintre concluziile expertizelor anterioare.”;

alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(2) La finalul cercetărilor în cadrul expertizei judiciare în comisie se întocmește un singur raport de expertiză judiciară, care este semnat de toți experții ce fac parte din comisie.

(3) În situația în care nu există o concluzie comună, unanim acceptată, în raportul de expertiză judiciară se prezintă concluzia acceptată de majoritatea experților participanți în cadrul comisiei la efectuarea expertizei judiciare ori se declară imposibilitatea prezentării unor concluzii comune. Opiniile divergente ale experților se expun în concluzii separate care se anexează la raportul de expertiză judiciară și se prezintă ordonatorului expertizei judiciare.”;

la alineatul (4), după cuvintele „organului de urmărire penală” se introduce textul „, procurorului”.

16. Articolul 147:

se completează cu alineatul (1²) cu următorul cuprins:

„(1²) Expertiza judiciară complexă se poate efectua fie de către o comisie de experți calificați în diferite genuri de expertiză judiciară, fie de către un singur expert calificat în mai multe genuri de expertiză judiciară.”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În baza totalității datelor constatate în cadrul expertizei judiciare complexe, experții întocmesc un singur raport de expertiză judiciară, în care se indică cercetările efectuate de fiecare expert, volumul acestora, experții care au formulat răspunsuri la întrebări și concluziile la care s-a ajuns.”

17. Articolul 148 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 148.** Expertiza judiciară suplimentară și expertiza judiciară repetată

(1) Dacă organul de urmărire penală, procurorul ori instanța de judecată care a dispus efectuarea expertizei judiciare constată că raportul expertului nu este complet și necesită explicații sau completări ori dacă apar întrebări noi referitoare la circumstanțele examinate și, în toate cazurile, răspunsurile nu pot fi obținute prin audierea expertului, se dispune efectuarea unei expertize judiciare suplimentare de către același expert sau de către un alt expert.

(2) Dacă concluziile expertului sînt neclare, contradictorii, neîntemeiate, dacă există îndoieli în privința veridicității lor și dacă aceste deficiențe nu pot fi înlăturate prin audierea expertului sau dacă a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei judiciare, poate fi dispusă efectuarea unei expertize judiciare repetate de către un alt expert sau o altă comisie de experți. Expertul sau experții care au efectuat expertiza judiciară primară sau suplimentară pot asista la efectuarea expertizei judiciare repetate pentru a da explicații pe marginea concluziilor formulate în urma expertizei judiciare primare, însă nu pot participa la efectuarea investigațiilor și la întocmirea concluziilor.

(3) Expertiza judiciară repetată se dispune în cazurile în care:

a) concluziile expertului sînt neclare, contradictorii, neîntemeiate sau există îndoieli în privința acestora;

b) ordonatorul expertizei judiciare sau instanța de judecată a constatat că expertul judiciar nu avea dreptul să o efectueze ori și-a depășit competența;

c) a fost încălcată ordinea procesuală de dispunere a expertizei judiciare;

d) s-au constatat încălcări ale metodelor sau procedurilor de efectuare a expertizei judiciare;

e) concluziile expertului nu au fost corelate cu datele de fapt puse la dispoziția lui;

f) există contradicții esențiale între opiniile experților participanți la efectuarea unei expertize judiciare în comisie.

(4) Rezultatele expertizei judiciare repetate au aceeași valoare probantă ca și rezultatele expertizei judiciare anterioare și se apreciază în coroborare cu alte probe.

(5) În ordonanță sau în încheierea prin care s-a dispus efectuarea expertizei judiciare suplimentare sau repetate trebuie să fie concretizate motivele dispunerii ei. În cazul dispunerii expertizei judiciare suplimentare sau repetate se prezintă raportul expertizei judiciare primare, precum și toate materialele prezentate în cadrul expertizei judiciare primare.”

18. La articolul 149 alineatul (1), după cuvintele „organul de urmărire penală” se introduce textul „, , procurorul”.

19. Articolul 150:

la alineatul (1), după cuvintele „organul de urmărire penală” se introduce textul „, , procurorul”;

la alineatul (3), după cuvintele „Organul de urmărire penală” se introduc cuvintele „sau procurorul”.

20. Articolul 151 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 151.** Întocmirea și prezentarea raportului de către expert

(1) După efectuarea investigațiilor necesare, expertul întocmește un raport în formă scrisă, dactilografiată, în limba română, care este structurat în trei părți: partea introductivă, partea descriptivă și concluziile.

(2) În partea introductivă a raportului de expertiză judiciară se indică:

a) denumirea și adresa juridică a instituției publice de expertiză judiciară sau a biroului de expertiză judiciară;

b) datele privind actul de dispunere a expertizei judiciare;

c) datele ordonatorului expertizei judiciare;

d) denumirea și adresa juridică a laboratorului în care a fost efectuată expertiza judiciară;

e) mențiunea despre informarea privind drepturile și obligațiile prevăzute de prezentul cod și privind răspunderea pentru încălcarea prevederilor art. 312 și 315 din Codul penal;

f) data întocmirii raportului de expertiză judiciară, numărul, tipul și genul expertizei judiciare;

g) datele expertului sau ale experților participanți la efectuarea expertizei judiciare (numele, prenumele, numărul licenței, specializarea în care este calificat, gradul de calificare, precum și, dacă este cazul, gradul științific, specialitatea deținută și vechimea în muncă în calitate de expert judiciar în specialitatea respectivă);

h) datele persoanelor care au participat, precum și ale celor care au asistat la efectuarea expertizei judiciare;

i) expunerea succintă a circumstanțelor cazului pentru soluționarea căruia se solicită efectuarea expertizei judiciare;

j) lista materialelor și a obiectelor prezentate pentru expertiză judiciară;

k) întrebările înaintate spre soluționare;

l) în cazul expertizei judiciare suplimentare sau al celei repetate, datele expertizei judiciare primare (numărul, data întocmirii raportului de expertiză

judiciară, numele și prenumele experților participanți la efectuarea expertizei judiciare, concluziile acestora), precum și motivele dispunerii acesteia.

(2¹) În partea descriptivă, în funcție de genul expertizei judiciare efectuate, raportul de expertiză judiciară conține următoarele informații:

a) date despre starea obiectelor supuse examinării (prezența și starea ambalajului) sau date despre persoanele examinate, modalitățile de transportare și de ambalare a materialelor și obiectelor prezentate pentru expertiză judiciară;

b) conținutul etapelor de examinare, cu indicarea metodelor de cercetare și a metodicilor aplicate, a mijloacelor tehnice și a materialelor de consum folosite, a condițiilor de utilizare și a rezultatelor obținute;

c) scopurile, condițiile și rezultatele experimentelor (dacă acestea au fost efectuate) și obținerii unor modele de comparație;

d) date privind deteriorarea sau consumul obiectelor supuse examinării;

e) evaluarea pe etape a cercetărilor, analiza rezultatelor obținute, motivarea și formularea concluziilor;

f) referiri la ilustrații, anexe și explicațiile necesare pentru acestea;

g) circumstanțele relevante identificate de expert și în privința cărora nu au fost adresate întrebări;

h) concluziile prealabile;

i) argumentarea imposibilității de a răspunde la toate sau la unele întrebări ce au fost formulate, dacă materialele prezentate nu au fost suficiente sau întrebările formulate nu țin de competența expertului, sau nivelul științei și practica expertizelor nu permit găsirea răspunsurilor la aceste întrebări;

j) caracteristica succintă a dispozitivelor și materialelor utilizate, regimul procesului de fixare și imprimare. Pentru mijloacele tehnice și programele soft, se indică tipul, modelul, producătorul, denumirea și versiunea programului soft utilizat, programul de obținere și imprimare a imaginilor.

(2²) În partea finală a raportului de expertiză judiciară sînt expuse concluziile expertului, care cuprind răspunsurile la întrebările formulate de către ordonatorul expertizei judiciare. Răspunsurile la întrebări se formulează exact, fără a permite interpretări echivoce.

(3) La raportul expertului se anexează corpurile delictelor, probele grafice, alte materiale, rămase după efectuarea investigațiilor, precum și fotografiile, schițe și grafice ce confirmă concluziile expertului.

(4) Raportul de expertiză judiciară este semnat de expertul/experti care l-a/l-au întocmit conform competențelor, aplicîndu-se ștampila acestuia/acestora pe fiecare pagină și pe toate anexele.

(5) Raportul de expertiză judiciară sau declarația expertului judiciar că nu poate prezenta concluzii, precum și procesul-verbal de audiere a expertului se comunică părților imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile lucrătoare de la primirea lor de către organul de urmărire penală, procuror sau instanța de judecată, și li se explică în scris că au dreptul să dea explicații, să facă obiecții, precum și să ceară înaintarea unor întrebări suplimentare expertului, efectuarea unei expertize judiciare.”

21. La articolul 153 alineatul (1), după cuvintele „organul de urmărire penală” se introduc cuvintele „sau procurorul”.

22. La articolul 273 alineatul (2), după textul „să citeze persoane și să obțină de la ele declarații,” se introduce textul „să dispună efectuarea constatărilor tehnico-științifice și medico-legale.”.

Art. VI. – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 130-134, art. 415), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 53 alineatul (1), textul „Instanța audiază persoana a cărei recuzare se solicită, dacă aceasta dorește să dea explicații,” se substituie cu textul „Instanța examinează explicațiile persoanei a cărei recuzare se solicită, dacă acestea au fost depuse.”.

2. Articolul 124 va avea următorul cuprins:

„Articolul 124. Decăderea din dreptul de a cere efectuarea expertizei judiciare

(1) Partea care cere efectuarea unei expertize judiciare este obligată să achite plata pentru serviciile de efectuare a expertizei judiciare în condițiile legii.

(2) Neplata de către solicitantul expertizei judiciare a sumei pentru efectuarea acesteia atrage decăderea din dreptul de a solicita repetat efectuarea expertizei judiciare.

(3) În cazul în care partea care a solicitat expertiza judiciară va demonstra că a fost în imposibilitate să achite costul expertizei judiciare, din motive ce nu îi sînt imputabile, în termenul stabilit de expert, de instituția publică de expertiză judiciară sau de biroul de expertiză judiciară, instanța de judecată va decide asupra cererii repetate de efectuare a expertizei judiciare.”

3. La articolul 149, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Expertiza judiciară se efectuează de către expertul judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari. În cazul în care în Registrul de stat al experților judiciari nu sînt experți de specializarea necesară sau în cazul în care nu poate fi numit un alt expert judiciar din motive de incompatibilitate, în calitate de expert judiciar poate fi recunoscută ad-hoc o persoană competentă în specializarea solicitată pentru efectuarea expertizei judiciare.”

4. Articolul 150:

alineatul (1) devine alineat unic cu următorul cuprins:

„După desemnarea expertului, instanța judecătorească convoacă o ședință cu participarea părților în cadrul căreia se stabilește legătura dintre expert și părți, etapa la care părțile pot fi admise să participe la investigațiile expertului, se aduce la cunoștința părților obiectul expertizei judiciare și întrebările la care

expertul urmează să ofere răspunsuri și li se explică părților faptul că au dreptul de a face observații cu privire la aceste întrebări și de a cere modificarea sau completarea lor.”;

alineatul (2) se abrogă.

5. Articolul 151 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 151. Recuzarea expertului**

(1) Înaintea desemnării expertului, participanții la proces sînt obligați să formuleze recuzări, dacă există temeiurile prevăzute în art. 51, în privința oricărui(oricăror) expert(experți) înscris(înscriși) în Registrul de stat al experților judiciari. Temeiul de recuzare trebuie dovedit. Dacă participanții la proces nu au formulat recuzări în privința unuia sau câtorva experți judiciari și nu a fost desemnat expertul care va efectua expertiza judiciară, instituția de expertiză judiciară poate desemna oricare expert sau experți pentru efectuarea acesteia.

(2) Cererea de recuzare a expertului/experților din Registrul de stat al experților judiciari se depune odată cu cererea de efectuare a expertizei judiciare și se examinează de către instanța de judecată în condițiile art. 53 alin. (1).

(3) Recuzarea se judecă în ședință de judecată, cu citarea participanților la proces și înștiințarea expertului recuzat. Neprezentarea acestora nu afectează valabilitatea actului dispus de instanță.

(4) Încheierea prin care este soluționată recuzarea expertului/experților poate fi contestată odată cu fondul cauzei.

(5) Dacă pentru efectuarea expertizei judiciare a fost desemnată o persoană recunoscută ad-hoc în calitate de expert judiciar în condițiile art. 149 alin. (1), aceasta poate fi recuzată în temeiurile și condițiile art. 51 și 53 alin. (1).

(6) Dacă temeiul de recuzare a expertului a apărut ulterior, se vor aplica prevederile stabilite de art. 52 și 53.”

6. La articolul 152 alineatul (3), textul „să solicite instanței ordonarea efectuării unei expertize repetate, suplimentare, colegiale sau complexe” se substituie cu textul „să solicite instanței ordonarea efectuării unei expertize judiciare primare, de bază, individuale, monospecializate sau repetate, suplimentare, în comisie, complexe și a altor tipuri de expertize conform legislației”.

7. La articolul 153 alineatul (1), textul „materialele trimise la expertiză, alte date privind efectuarea expertizei, termenul acordat pentru efectuarea expertizei și prezentarea raportului de expertiză, alte date prevăzute de lege” se substituie cu textul „materialele în litigiu și cele pentru comparație trimise la expertiză judiciară, alte date privind efectuarea expertizei judiciare, în sarcina cui se pune achitarea costului expertizei judiciare, alte date prevăzute de lege”.

8. La articolul 154, alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Expertul este obligat să prezinte explicații instanței judecătorești ori de câte ori i se cere. Expertul poate da explicații instanței în scris, prezentîndu-se

personal în ședință la ora, data și locul citării, sau poate comunica cu instanța și participanții la proces prin videoconferință. În cazul neprezentării nejustificate a explicațiilor, al modificării raportului de expertiză judiciară în ședință de judecată față de cel depus în scris, al refuzului de a efectua expertiza judiciară, dacă este obligat să o efectueze, sau al neprezentării materialelor din dosar ori a altor materiale utilizate, cheltuielile suportate de persoanele interesate vor fi puse în sarcina expertului. În aceste cazuri expertului i se poate aplica amendă de 15 unități convenționale. În cazul neîndeplinirii obligațiilor după aplicarea amenzii sau în caz de nerecuperare a cheltuielilor suportate de persoanele interesate, sancțiunea amenzii se aplică repetat.”

9. Articolele 156, 157 și 159 se abrogă.

Art. VII. – La articolul 58 din Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 214-220, art. 704), cu modificările și completările ulterioare, alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Expertiza judiciară se efectuează de către expertul judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari. În cazul în care în Registrul de stat al experților judiciari nu sînt experți de specializarea necesară sau în cazul în care nu poate fi numit un alt expert judiciar din motive de incompatibilitate, în calitate de expert judiciar poate fi recunoscută ad-hoc o persoană competentă în specializarea solicitată pentru efectuarea expertizei judiciare.”

Art. VIII. – La articolul 2 din Legea nr. 105-XVI din 16 mai 2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 112-114, art. 434), cu modificările și completările ulterioare, punctul 1) din alineatul (1) se completează cu litera a¹) cu următorul cuprins:

„a¹) expert judiciar – în cazul în care există un pericol pentru viața sau sănătatea sa;”.

Președintele Parlamentului

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative
(cadrul conex Legii cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar)

I. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări

Proiectul Legii a fost elaborat în vederea uniformizării cadrului normativ ce vizează activitatea de expertiză judiciară și aducerea acestuia în concordanță cu prevederile Legii nr. 68 din 14 aprilie 2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, dar și în scopul eficientizării activității expertului judiciar, respectiv micșorării termenilor de efectuare a expertizelor judiciare și de examinare a cauzelor judiciare.

II. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de lege vizează în principal operarea modificărilor în Codul Vamal, Codul de procedură penală, Codul de procedură civilă, Codul de executare, precum și în Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Legea privind sistemul public de asigurări sociale, Legea cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, Legea cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal.

I. Modificările propuse la Codul vamal

Prevederile **art. 202¹⁰, alin. (11)** „*La emiterea deciziilor organelor vamale, rezultatele și concluziile cuprinse în actele emise de laboratorul vamal prevalează față de informațiile sau actele emise de alte instituții de expertiză sau experți, precum și față de alte documente care conțin informații referitoare la caracteristicile fizico-chimice sau proprietățile mărfurilor, în cazul în care acestea sînt contradictorii.*” sînt în contradicție cu principiul contradictorialității, dat fiind faptul că nici o probă nu poate avea valoare prestabilită. Astfel, proiectul propune abrogarea alineatului respectiv. Totodată, alin. (4) se abrogă, iar alin. (5) al aceluiași articol se modifică din motiv că actele de procedură în caz de contravenție vamală sau urmărire penală vor fi efectuate conform procedurii stabilite de Codul de procedură penală și Codul Contravențional, ori contravențiile și infracțiunile vamale nu reprezintă o categorie specială, ce necesită o altă modalitate de cercetare.

II. Modificările propuse la Codul de procedură penală

1. Amendamentele la **art. 6, art. 57** și cele operate în tot cuprinsul codului reprezintă o consecință directă a ajustării cadrului normativ existent la Legea

68/2016. Respectiv, CPP se completează cu noțiuni noi (expertiză judiciară, expertiza individuală, expertiza monospecializată, expertiza de bază, expertiza primară, expert judiciar, ordonator al expertizei judiciare) reglementate în legea precitată.

2. Completarea **art. 87** în tot cuprinsul, cu cuvintele „, , procurorul, organul de constatare” este argumentată de faptul că nu doar organul de urmărire penală, dar și procurorul, organul de constatare vor avea posibilitatea de a dispune efectuarea constatării tehnico-științifice și medico-legale. A se vedea argumentarea de la pct. 4 și 10 din prezenta notă informativă.

3. Modificările propuse la **art. 88** au drept scop uniformizarea prevederilor legislației în vigoare cu privire la obligațiile și drepturile expertului judiciar.

4. La **art. 139**, **art. 141** avându-se în vedere necesitatea examinării de urgență a probelor, inclusiv a celor ușor alterabile, care își modifică esențial proprietățile în timp, precum și posibilitatea dispunerii efectuării constatării pînă la începerea urmăririi penale pentru a întemeia *bănuiala rezonabilă*, proiectul propune păstrarea prevederilor cu privire la activitatea de efectuare a constatării tehnico-științifice sau medico-legale cu ajustări relevante privind condițiile de dispunere a constatărilor.

Alin. (2) cu care se propune completarea art. 139 vine să clarifice situația creată în practică, cînd expertul avînd cunoștințe temeinice într-o disciplină sau asupra unei anumite probleme efectuează și constatarea tehnico-științifică sau medico-legală.

5. Modificarea **art. 142**. alin. (1) se impune din cauza, că părțile fiind deja în proces penal au nevoie de materialele care urmează să fie supuse expertizei, care se află la partea acuzării. Redacția actuală induce în eroare atît părțile, cît și ordonatorii. La alin. (2) se reproduce fidel noțiunea de expert judiciar expusă în Legea 68/2016.

6. Modificările operate la **art. 143** alin. (2) sunt necesare pentru a uniformiza prevederile legislației în vigoare și ajustării politicii de achitare a serviciilor conexe conform prevederilor Legii nr. 68/2016. Modalitatea de achitare a costului expertizei judiciare nu reprezintă un element al procesului penal, nu determină direct desfășurarea acestuia, dar este un element conex și subsidiar procesului penal, astfel, prevederile art. 2 alin. (4) din Codul de Procedură Penală sînt inaplicabile în acest caz. În domeniul achitării costului expertizei judiciare urmează a fi aplicate în exclusivitate prevederile Legii 68/2016.

Din aceste considerente și pentru înlăturarea oricăror interpretări eronate, se propune excluderea prevederilor art. 143 alin. (2) din Codul de Procedură Penală.

7. Completarea la **art. 144** cu cuvîntul „procurorul” se impune datorită faptului că pe lîngă organul de urmărire penală, și procurorul are dreptul de a dispune efectuarea expertizei judiciare.

8. La **art. 145 și 151 alin. (5)**, în scopul simplificării procedurii jurisdicționale, reducerii timpului destinat efectuării expertizelor respectiv, examinării cauzelor, proiectul propune lichidarea factorului de exploatare inutilă a timpului de muncă a expertului judiciar, prin citarea expertului în ședințe de judecată pentru prezentare părților, sau pentru formularea întrebărilor. În acest context, ținem să menționăm faptul că potrivit statisticii, în anul 2015 și 2016, experții Centrului Național de Expertize Judiciare au fost citați în 480 de ședințe de judecată (în mun. Chișinău și raioanele republicii) timp în care ar fi putut efectua circa 100 expertize, iar experții Centrului de Medicină Legală au fost citați în 852 de ședințe, timp în care urmau a fi efectuate aproximativ 455 expertize.

Respectiv, amendamentele propuse la **art. 145 alin. (1)** sunt necesare din motiv că organul de urmărire penală nu poate să dispună efectuarea unei expertize până când nu execută acțiunile premărgătoare efectuării acesteia. Astfel, în cazul în care una din părți nu se prezintă la citare, ofițerul de urmărire penală este nevoit să amâne efectuarea expertizei și să asigure obligatoriu prezența ei, ceea ce duce la tergiversarea procesului.

9. În baza prevederilor **art. 2 alin. (4) CPP** și prevederilor Legii 68/2016 se ajustează **art. 146, 147, 148, 151**.

10. Întru simplificarea procedurii de dispunere a expertizelor judiciare sau constatărilor tehnico-științifice și excluderea unor eventuale probleme care ar putea să apară la faza începerii urmăririi penale și la faza urmăririi penale, se propune la **alin. (1) art. 139** după cuvintele „organul de urmărire penală” să fie introdusă sintagma „organul de constatare”. De altfel, în ordinea **art. 273 CPP**, organul de constatare are obligația de a constata infracțiuni, iar această activitate procesuală impune de multe ori efectuarea constatării tehnico-științifice sau medico-legale. Prin operarea acestor completări, vom reuși să aducem pe fâgașul legalității activitățile organului de constatare, care, la moment, în lipsa unor norme procesuale penale, solicită efectuarea constatărilor tehnico-științifice și medico-legale în multiple cazuri referitoare la violența în familie, cadavre fără semne de moarte violentă și traficul ilicit de droguri/armament. Totodată, pentru atingerea acestui scop este necesar de completat și **alin. (2) art. 273, art. 87, 139, 140, 141**.

III. Modificările propuse la Codul de procedură civilă

1. Modificările operate în CPC sunt necesare pentru a uniformiza prevederile legislației în vigoare. La **art. 150-151, 154 alin. (4)**, în scopul simplificării procedurii jurisdicționale, reducerii timpului destinat efectuării expertizelor respectiv, examinării cauzelor, proiectul propune lichidarea factorului de exploatare inutilă a timpului de muncă a expertului judiciar, prin citarea expertului în ședințe de judecată pentru prezentare părților, formularea

întrebărilor, sau pentru examinarea cererii de recuzare a expertului. Astfel, prin excluderea factorilor enumerați, expertul se va concentra pe procesele de efectuare a expertizelor, ridicarea calității expertizelor, etc., fapt ce va conduce la reducerea esențială a termenilor de efectuare a expertizelor judiciare și examinare a cauzelor.

2. Excluderea art. 156, 157 și 159 are drept scop evitarea dublării prevederilor legislației în vigoare.

3. Expunerea într-o nouă redacție a art. 124 se impune deoarece în conținutul în vigoare al art. 124 se reglementează atât decăderea din dovada cu martori, cât și a expertizei, pe când decăderea din proba cu martori se regăsește la art. 92 CPC și nu este necesară o dublare în legislație.

4. Celelalte modificări la CPC propuse în proiect sunt doar o ajustare tehnică la Legea 68/2016.

Modificările la Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Legea privind sistemul public de asigurări sociale, Legea cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală au ca scop ajustarea cadrului legislativ în vigoare și uniformizarea sistemului de protecție socială, de asigurare medicală în privința reprezentanților tuturor profesiilor conexe justiției. Astfel, în urma operării modificărilor propuse în proiect, reprezentanții profesiilor conexe justiției, precum experții judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreții și traducătorii, administratorii autorizați vor deveni plătitori de prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, respectiv, plătitori de contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat, pe lângă notari, avocați, mediatori, executori judecătorești, care la moment au aceste obligații.

III. Impactul proiectului

Impactul prezentului proiect al Legii va consta în:

1. Aducerea în concordanță și uniformizarea cadrului normativ ce vizează activitatea de expertiză judiciară.

2. Eficientizarea domeniului de expertiză judiciară prin micșorarea termenilor de efectuare a expertizelor judiciare.

IV. Argumentarea economico-financiară

Prezentul proiect nu necesită cheltuieli de la bugetul de stat. Costul efectuării expertizelor judiciare vor fi achitate în conformitate cu prevederile Legii nr. 68 din 14 aprilie 2016 și deci, nu reprezintă o noutate legislativă.

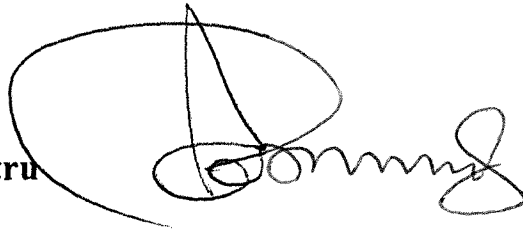
V. Respectarea transparenței decizionale

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul Legii a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

În procesul de avizare au fost recepționate avize de la autoritățile: Curtea Supremă de Justiție, Oficiul Avocatului Poporului, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Inspectoratul General al Poliției, Serviciul de Informații și Securitate, Centrul Național Anticorupție, Procuratura Generală, Direcția Justiției a Găgăuziei, Casa Națională de Asigurări Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, Centrul de Medicină Legală, Centrul Național de Expertize Judiciare.

Prin raportul de expertiză anticorupție, Centrul Național Anticorupție a formulat obiecții și propuneri la proiect care au fost reflectate în sinteza respectivă.

Ministru

Vladimir CEBOTARI